Eidsvollsbygningen klar for feiring

I år feirer vi Grunnlovens 200-årsjubileum. I den forbindelse fikk Statsbygg i oppgave av Kulturdepartementet, å sette i stand Eidsvollsbygningen slik man tror den opprinnelig så ut i 1814. Arbeidene startet i oktober 2011 og nå, i god tid før 17. mai, står bygningen klar i all sin prakt slik den så ut på Carsten Ankers tid og da eidsvollsmennene tok plass her for 200 år siden.

Av ifi.no

Før arbeidene kunne settes i gang var det rene etterforskningsarbeidet for å avdekke originale malingstyper, farger og tapeter i bygningen. Likeledes ble det foretatt omfattende undersøkelser av treverket og konstruksjoner for å fastslå bygningens tilstand.

Riksantikvarens folk har vært ansvarlige for fargeundersøkelsene. Målet var å finne tilbake til de opprinnelige fargene i de fleste rommene. Problem var imidlertid at malte flater hadde blitt renset for opprinnelig maling ved skraping og nedluting. Men på skjulte steder, som bak gerikter rundt dørene fant man spor etter fortiden.

Prøving og feiling

Målet var å pusse opp en 200 år gammel bygning, slik at den skulle fremstå som skinnende vakker, men likevel tydelig bære preg av å være et gammelt klenodium. Det er ikke bare enkelt. Blant annet måtte det innhentes dispensasjoner for å fravike dagens strenge miljøkrav. Her er det jo snakk om klassiske malingsblandinger som blant annet inneholder bly.

- Jovisst var det en utfordring forteller konservator ved Eidsvollsbygningen Geir Thomas Risåsen, - og ikke mist tidkrevende. Det dreide seg blant annet om farger som må gjennom en fire ukers oksideringsprosess før de får sin endelige nyanse. Det var bare å vente og så forsøke igjen inntil vi fant

den rette.

Gamle tapetrester

Å finne fram til de originale tapetvariantene skulle helle ikke være enkelt.

– Vi fant noen små biter av tidligere tapeter i Riksarkivet forteller konservator Risåsen, disse var heldigvis tatt vare på i forbindelse med tidligere oppussing. Men at de fantes var gått i glemmeboken for alle, men vi kunne altså sette i gang med å produsere kopier som er blitt utrolig nær originalen, både når det gjelder mønstre og farger. Den gamle blokktrykkemetoden er det ikke mange som utfører i dag, men vi fant en produsent i Tyskland. Noe av arbeidet ble også utført i Sverige.. I tillegg ble det under oppussingen vevd tekstiler, gardiner, møbeltrekk og gulvtepper, i tidsriktige materialer, som passet til værelsene. Møbleringen har vært en større utfordring, ettersom de originale møblene var spredt for alle vinder. Det er dog benyttet ekte møbler fra tiden rundt 1814, så det er svært sannsynlig at dette er som på Carsten Ankers tid. Et klart mål under restaureringen, var at bygningen, både interiør- og eksteriørmessig, skulle framstå som den hadde gjort under da Norges konstitusjon ble undertegnet her. I noen tilfeller har man imidlertid sett seg nødt til å kompromisse litt på dette kravet og heller valgt å prioritere at det hele skulle fremstå som tidsriktig.

Geir Thomas Risåsen viser hvordan en liten orignalbit av tapetet ble til en identisk kopi.

Storslagent

Når du ankommer Eidsvollsbygningen i dag finner du en ny inngang vendt mot nord. Den fører deg inn i kjelleretasjen, som er fullstendig restaurert og gjenskapt slik man antok den fremsto i 1814. Her var det kjøkken med grue og arbeidsplass og dels bosted for et stort antall tjenestefolk som sørget for den

daglige driften hos Carsten Anker og hans familie. Det å gjenskape kjelleren har vært et av restaureringsprosjektets mest omfattende og spennende prosjekter. Fra kjelleren kan du så ta veien opp via den gamle trappen, til den storslagne vestibylen. Herfra åpenbarer det seg rom etter rom - tilbakeført til opprinnelige prakt. Prangende tapeter med border med en fascinerende fargeprakt.

Rikssalen

Veggene i Rikssalen ble, på 1850-tallet kledd med et grønt lerret. Da dette ble fjernet under oppussingen, ble det avdekket hvitmalte trevegger med stenkdekor i rustrødt, grått og sort. Da de gamle geriktene rundt dørene ble fjernet, ble det avslørt både originalmaling og barnåler fra granbargirlanderne som vi ser på det kjente maleriet i Stortingssalen. Både i Rikssalen og ellers i huset, er det satt inn nye, store vinduer, slik de var i 1814. Etter den tid var det nemlig blitt skiftet til smårutede vinduer, som i tillegg til å være historisk feil, var blitt betydelig råteskadet opp gjennom årene.

Rikssalen hadde opprinnelig hvitmalte vegger med stenkdekor i rustrødt, grått og sort.

Utvendig

Fasadene har gjennomgått en del endinger opp gjennom årene som følge av restaurering og vedlikehold. Ved 100-årsjubileet i 1914 ble bygningen malt hvitt. Slik var det også fram til etter krigen. På denne tiden var linolje mangelvare og man valgte en «surrogatmaling» som ikke var særlig fargebestandig. Resultatet var at bygningen stadig fremsto som mer mørk grå. Etter en tid valgte man derfor å male Eidsvollsbygningen i en svært lys gråfarge, som nesten fortonet seg som hvit.

Allerede den gang viste imidlertid fargeundersøkelser at bygningen opprinnelig var gråhvit, med grunnmur og takgesims i en rødbrun farge som skal gi oss assosiasjoner til sandstein. Det er slik

bygningen fremstår i dag; malt med lys grå linoljemaling.

Vellykket prosjekt

Det hersker ingen tvil om at Eidsvollsbygningen står fram i fordums prakt og kaster er verdig lys over 200-årsfeiringen av vår Grunnlov. Selv om ikke alle detaljer er helt identiske med originalen, så er det ingen tvil om at Carsten Anker ville kjent seg igjen her i sitt storslagne hjem. Og vi vet at det arbeidet som nå er gjort for å bevare bygningen, sikrer at minnesmerket over riksforsamlingen i 1814 også vil ha gode muligheter for å bestå til neste store jubileum i 2064.

Eidsvollsbygningen

Byggherre: Statsbygg

Malerarbeider: Alliero/Bratfoss og malermester Ole Andreas Klaveness

Kostnader: 384,2 millioner kroner